

1st Quarter 2001 3rd Quarter 2000 2nd Quarter 2001 Nine Months 2001 Nine Months 2000
 Revenues \$43,641 \$39,338 \$50,789 \$152,499 \$183,706*
 Expenses 43,018 55,467 47,979 144,918 166,224*
 After-Tax Profit/Loss 405 2,516 1,832 4,927 11,362*
 After-Tax Annualized Return on Capital 1.1% 7.3% 5.0% 4.5% 11.4%
 Assets** 2,680,452 2,342,225 2,562,618 2,680,452* 2,342,225
 Capital & Subordinations 150,319* 139,721 146,179 150,319* 139,721
 Commission Revenues 8,082 7,415 6,688 20,215 23,868*
 Number of Firms Reporting 261 273 258 272 284
 Number of Profitable Firms 159 210 171 176 242
 Aggregate Pre-Tax Earnings of Profitable Firms 2,807 4,300 3,482 10,970 18,470
 Number of Unprofitable Firms 103 63 87 94 42
 Aggregate Pre-Tax Earnings of Profitable Firms (2,183) (428) (663) (3,385) (989)

1st Quarter 2001 3rd Quarter 2000 2nd Quarter 2001 Nine Months 2001 Nine Months 2000
 Revenues \$43,641 \$59,338 \$50,789 \$152,499 \$183,706*
 Expenses 43,018 55,467 47,979 144,918 166,224*
 After-Tax Profit/Loss 405 2,516 1,832 4,927 11,362*
 After-Tax Annualized Return on Capital 1.1% 7.3% 5.0% 4.5% 11.4%
 Assets** 2,680,452 2,342,225 2,562,618 2,680,452* 2,342,225
 Capital & Subordinations 150,319* 139,721 146,179 150,319* 139,721
 Commission Revenues 8,082 7,415 6,688 20,215 23,868*
 Number of Firms Reporting 261 273 258 272 284
 Number of Profitable Firms 159 210 171 176 242
 Aggregate Pre-Tax Earnings of Profitable Firms 2,807 4,300 3,482 10,970 18,470
 Number of Unprofitable Firms 103 63 87 94 42
 Aggregate Pre-Tax Earnings of Profitable Firms (2,183) (428) (663) (3,385) (989)

Etyka – problem dobra i zła

Plan wykładu

- Definicje i podstawowe odróżnienia
- Problem „dobrego życia” w klasycznej etyce Arystotelesowskiej
- Chrześcijańska interpretacja etyki Arystotelesowskiej

Etyka - problem dobra i zła

DEFINICJE DOBRA I ZŁA

Artur Andrzejuk - PUNO,
Londyn - 22 lutego 2009

Etyka - problem dobra i zła

Tożsamość dobra z bytem

- Filozofia bytu źródłem ujęć wykorzystywanych w etyce
- Transcendentalna własność dobra
  - *Bonum est quod omnia appetunt*
  - *Malum est privatio boni*
- Byt jest dobrem – niebyt złem

Etyka - problem dobra i zła

PODSTAWOWE ROZRÓŻNIENIA

Cel i środki

DOBRO SUBSTANCJALNE

■ CEL

- Coś, co jest dobrem samym w sobie (nie stanowi środka do osiągnięcia czegoś innego)

DOBRO PRZYPADŁOŚCIOWE

■ ŚRODKI

- Dobra, które stanowią sposób na uzyskanie czegoś innego

Klasyczny podział dobra

- Dobro szlachetne (bonum honestum)
- Dobro przyjemnie (bonum delectabile)
- Dobro użyteczne (bonum utile)
- Wojtyła: dobro szlachetne i przyjemne to dobro osobowe
- Rzeczy będące „z natury” dobrami użytecznymi

Klasyczny podział zła

- **Zło fizyczne (braki natury)**
  - **Ułomności fizyczne**
  - **Niezaspokojenie naturalnych potrzeb**
- **Zło moralne (wg Tomasza z Akwinu)**
  - **Ignorancja (niewiedza niezawiniona)**
  - **Uczucia (roztargnienie, przeciwstawienia, reakcja fizjologiczna)**
  - **Moralny problem nałogów**
  - **Złośliwość woli (zło czynione świadomie i dobrowolnie – wola zna negatywny są rozumu o tym postępowaniu)**
  - **Wada jak „sprawność” złego postępowania**

Etyka - problem dobra i zła

PROBLEM „DOBREGO ŻYCIA W ETYCE KLASYCZNEJ

Motto

- „Wszelka sztuka i wszelkie badanie, a podobnie też wszelkie zarówno działanie jak i postanowienie, zdaje się zdążać do jakiegoś dobra i dlatego trafnie określono dobro jako cel wszelkiego dążenia”

Arystoteles, *Etyka nikomachejska* 1049 a 1

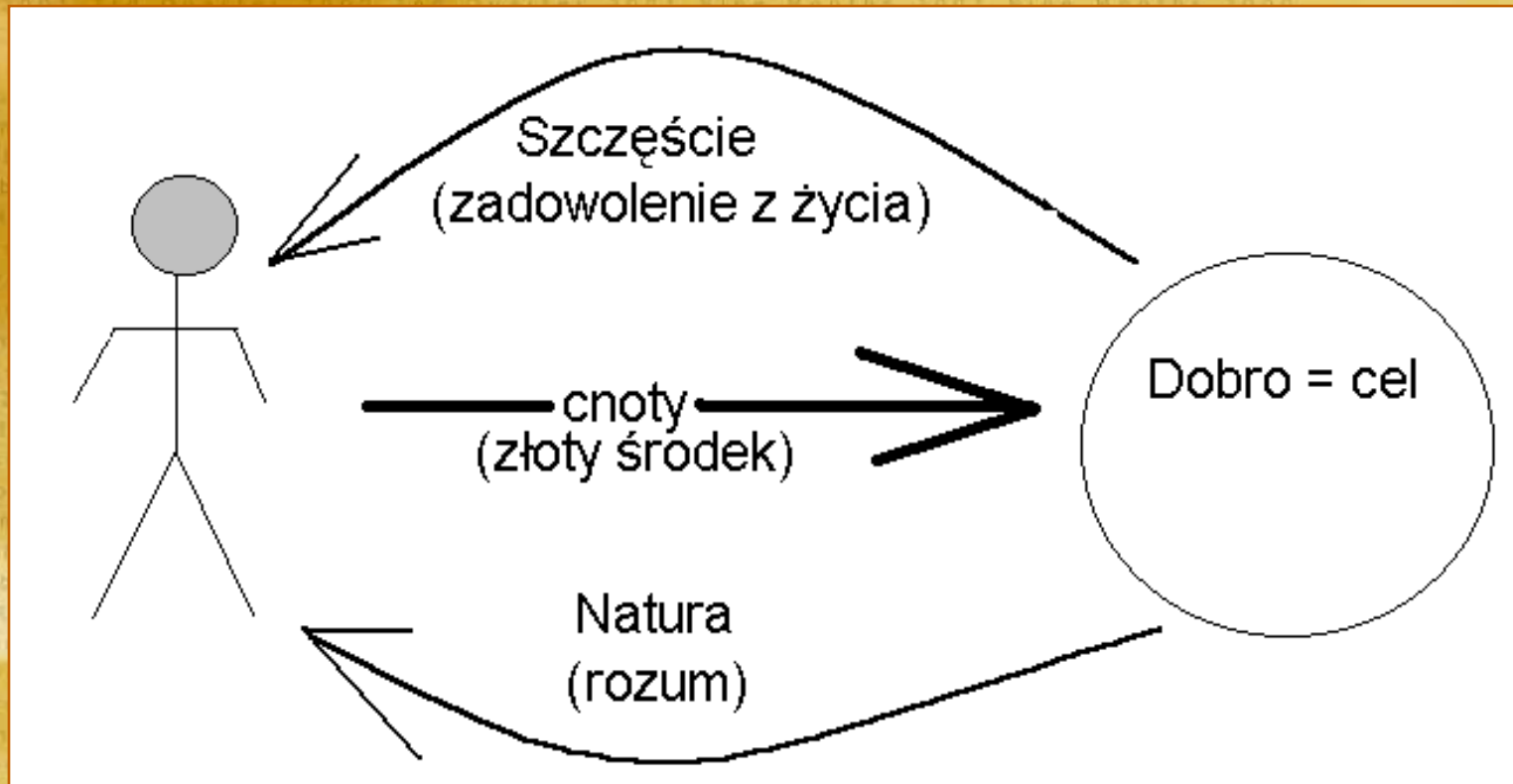

Tezy wyjściowe

- Człowiek jest istotą rozumną
- Życie i postępowanie człowieka jest celowe
- Problemem dla etyki jest „dobre życie”

Arystotelesowski schemat życia moralnego

Główne pojęcia etyki greckiej

- - cel (to, co chcemy uzyskać)
- - dobro (powód, dla którego coś chcemy uzyskać)
- - cel ostateczny lub dobro najwyższe (to, co nie jest środkiem do czegoś innego)
- - szczęście (skutek, którego pragniemy w wyniku osiągnięciu celu ostatecznego)
- - natura (kryterium prawdziwego dobra)
- - rozumność (istotna cecha natury ludzkiej; norma moralna w etyce Arystotelesa)
- - cnota (sposób uzyskiwania dobra, “aplikacja” rozumności do wszelkich poczynąń ludzkich)

Przebieg życia moralnego

EMPIRYCZNY PUNKT WYJŚCIA

- rzecz uznana za dobro staje się celem działania
- motywem tego działania jest pragnienie szczęścia

OBIEKTYWIZACJA DOBRA

- szczęście zapewnia jedynie dobro prawdziwe, tzn. zgodne z naturą
- dobro najwyższe wynika z tego, co w człowieku najlepsze i “boskie” (intelekt)
- droga do tego celu jak i on sam wymagają cnoty

Etyka - problem dobra i zła

CHRZEŚCIJAŃSKA INTERPRETACJA ETYKI

Główne modyfikacje

- Osoba podmiotem życia moralnego
- Miłość i mądrość jako podstawy etyki
- Sumienie jako podmiotowa norma moralności
- Koncepcja prawa naturalnego

Temat nr 1

Osoba podmiotem życia moralnego

■ Boecjusza definicja osoby

Persona rationalis naturae individua substantia est.

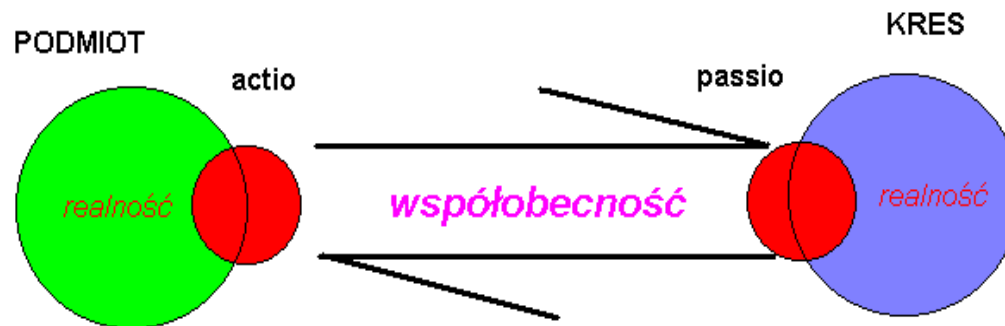
(Osoba jest jednostkową substancją o rozumnej naturze)

■ Constitutiva personae

- ◆ Istnienie
- ◆ Intelaktualność
- ◆ Relacje osobowe

Temat nr 2

■ Miłość i mądrość jako podstawy etyki

Tomasz z Akwinu

- „Każdy kto coś czyni, czyni to dla jakiegoś celu, jak to widzieliśmy. Celem zaś dla każdego jest dobro upragnione i umiłowane. Jest więc oczywiste, że ktokolwiek coś czyni, czymkolwiek by to było, działa z miłości”. (S.Th. I-II, 28,6)

Mądrość

PRAWDA O DOBRU

■ Aspekt teoretyczny

DOBRO PRAWDZIWE

■ Aspekt praktyczny

■ rozptropność

Temat nr 3

■ Sumienie jako podmiotowa norma moralności

■ prasumienie

■ namysł moralny, czyli kontemplacja

■ mądrość, jako wyprowadzenie właściwego dobra z rozpoznanej prawdy

Temat nr 4

■ Prawo naturalne

■ własności bytu ludzkiego ujęte jako cele postępowania

■ istnienie → życie

■ intelekt → prawda

■ wola → wolność

■ ciało → podstawowe potrzeby materialne

■ relacje → rodzina, przyjaźnie

WNIOSKI

- Nie da się uciec od kategorii osoby jeśli chce się na serio służyć człowiekowi.
- Etyka musi być jakąś formą etyki chronienia osób
- Oprócz rozumności i autonomiczności osoby ludzkiej, szczególne znaczenie mają relacje osobowe